

de retten om at fastsætte tidspunktet for hovedforhandlingen, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 542.

Som det fremgår af forarbejderne til den nævnte lovændring, er baggrunden for at tydeliggøre parternes reaktionsmulighed, såfremt retten ikke berammer en straffesag inden for en rimelig frist, at artikel 13, jf. artikel 6, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention stiller krav om, at en part har adgang til effektive retsmidler i tilfælde af en krænkelse af retten til rettergang inden for en rimelig frist, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 541-542. Retten til rettergang inden for en rimelig frist, jf. artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, gælder i både straffesager og civile sager, og Justitsministeriet foreslår på denne baggrund, at det også med hensyn til civile sager tydeliggøres, at parterne kan reagere i tilfælde af krænkelse eller risiko for krænkelse af retten til rettergang inden for en rimelig frist.

Under hensyn til, at retten til rettergang inden for en rimelig frist efter artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention som nævnt gælder i både straffesager og civile sager, foreslås det, at der fastsættes én fælles lovbestemmelse for både straffesager og civile sager om parternes reaktionsmulighed i tilfælde af krænkelse eller risiko for krænkelse af retten efter artikel 6 til rettergang inden for en rimelig frist. Det foreslås, at en sådan lovbestemmelse indsættes i retsplejelovens anden bog, der indeholder fælles bestemmelser for den civile retspleje og strafferetsplejen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 63 (forslag til retsplejelovens § 152 a), og bemærkningerne hertil.

6. Anvendelse af telekommunikation i retssager mv.

6.1. Gældende ret

6.1.1. Der er i dag ikke hjemmel i retsplejeloven til at anse en part, der ikke er fysisk til stede i retten, men f.eks. deltager telefonisk i et retsmøde, som egentlig deltager i retsmødet.

Retten kan afholde et retsmøde, uden at parterne er til stede, og kan skrive i retsbogen, at retten var i telefonisk kontakt med parterne under retsmødet. Endvidere kan oplysninger, som retten har modtaget telefonisk uden for et retsmøde, indgå i grundlaget for retens beslutninger om procesførelsen.

Retten kan også efter omstændighederne lade et vidne, der er indforstået hermed, afhøre over telefonen eller på anden måde uden vidnets tilstedeværelse i retten og i overensstemmelse med den fri bevisbe-

dømmelse tillægge forklaringen den bevisværdi, som den findes at have.

Den manglende hjemmel til at anse en person, der ikke er fysisk til stede i retten, som egentlig deltager i et retsmøde i kraft af en telefon- eller videoforbindelse, har bl.a. som konsekvens, at hvis der er tale om et retsmøde, hvor en part har pligt til at være til stede eller repræsenteret, må vedkommende anses som udeblevet, selv om vedkommende har deltaget telefonisk eller via en videoforbindelse.

Et vidne har ikke pligt til at afgive forklaring over telefonen eller via en videoforbindelse. Hvis en person indvilger i at afgive forklaring ved anvendelse af telekommunikation, sker det imidlertid under vidneansvar, og falsk forklaring kan straffes efter straffelovens § 158. Endvidere indeholder retsplejelovens § 190 bl.a. regler om grænseoverskridende afhøringer ved hjælp af telekommunikation, hvorefter et vidne kan pålægges at møde for en dansk domstol og dér – mens en dansk dommer er til stede – afhøres fra udlandet ved anvendelse af telekommunikation. Et vidne er dog ikke forpligtet til at lade sig afhøre fra udlandet ved anvendelse af telekommunikation uden billede.

6.1.2. Forklaringer afgivet under domsforhandlingen protokolleres (dvs. gengives i retsbogen i referatform) i det omfang, retten bestemmer, jf. retsplejelovens § 186, stk. 1. I praksis er det meget sjældent, at forklaringer, som afgives under domsforhandlingen i dispositive civile sager, protokolleres.

I straffesager i første instans skal forklaringerne protokolleres i retsbogen, jf. retsplejelovens § 876, stk. 1, § 928, stk. 3, og § 939. Det samme gælder ved anke til landsretten, jf. retsplejelovens § 965, stk. 2, og § 965 a, stk. 1.

Forklaringer afgivet for domsforhandlingen protokolleres i referatform, jf. retsplejelovens § 186, stk. 2, idet de vigtigste udtalelser så vidt muligt gengives med den afhørtes egne ord. Denne regel gælder for vidneforklaringer, partsforklaringer i civile sager (jf. § 305) og forklaringer af syns- og skønsmænd (jf. § 209). Reglen gælder ikke for sigtede eller tiltalte i en offentlig straffesag.

I straffesager gælder for alle forklaringer i retsmøder under efterforskningen, at forklaringen skal protokolleres i referatform, idet de vigtigste udtalelser så vidt muligt gengives med den afhørtes egne ord, jf. retsplejelovens § 754, stk. 1, jf. § 751, stk. 1. For vidneforklaringer og forklaringer af syns- og skønsmænd er der således tale om delvis overlappende regler.

I straffesager gælder for alle forklaringer i retsmøder under efterforskningen desuden, at den afhørte skal gives mulighed for at gøre sig bekendt med gen-